

УДК 330.34

Леонід ТКАЧ, аспірант
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

РОЛЬ КРИПТОВАЛЮТ У ФІНАНСУВАННІ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ІНІЦІАТИВ ТА ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну криптовалюти стали важливим інструментом для фінансування волонтерських ініціатив та підтримки економіки в умовах нестабільності. Використання цифрових активів дозволило швидко та ефективно залучати кошти з усього світу, оминаючи традиційні фінансові обмеження та бюрократичні перепони.

Вже 26 лютого 2022 року на офіційній сторінці України в мережі X були опубліковані посилання для пожертвувань у Bitcoin, Ethereum та USDT. Це дозволило міжнародній спільноті безпосередньо підтримати український спротив, здійснюючи перекази в цифрових валютах [6]. Згодом, за ініціативи української біржі Kuna, блокчейн-компанії Everstake та за підтримки Міністерства цифрової трансформації, було створено криптофонд Aid For Ukraine. На платформі цього фонду було представлено понад десяток різних цифрових активів, у яких можна було зробити пожертву на допомогу Україні.

Використання криптовалют мало кілька ключових переваг у воєнний час. По-перше, це швидкість транзакцій: перекази здійснювалися миттєво, що було критично важливим для оперативного фінансування потреб армії та гуманітарних ініціатив. По-друге, криптовалюти дозволяли уникнути обмежень, пов'язаних із банківськими операціями, які могли бути сповільнені або заблоковані через воєнний стан. По-третє, цифрові активи надавали можливість залучати кошти від донорів, які віддавали перевагу анонімності або не мали доступу до традиційних банківських каналів.

Зарубіжні продавці товарів, які закуповували волонтери для військових та гуманітарних цілей, здебільшого погоджувалися на криптовалютні угоди. Це дуже спростило процес закупівель. У той час, як банки вимушені були гальмувати великі перекази, вимагаючи підтвердження походження коштів, криптовалюти дозволяли здійснювати необхідні транзакції оперативно, що було особливо важливо при закупівлі дорогого обладнання чи іншого необхідного спорядження [1].

Важливо відзначити, що використання криптовалют в Україні під час війни стало безпрецедентним явищем, яке отримало назву "перша в історії криптовійна" [2]. Криптоспільнота з усього світу мобілізувалася для підтримки України, демонструючи потенціал децентралізованих фінансів у кризових ситуаціях.

Використання криптовалют під час війни в Україні мало значний вплив на економіку країни, сприяючи її стабілізації та адаптації до нових реалій [5]. Багато підприємців та компаній почали приймати платежі в криптовалюті, що дозволило їм продовжувати діяльність навіть в умовах обмеженого доступу до банківських послуг. Це сприяло збереженню робочих місць та підтримці малого та середнього бізнесу.

Компанія Chainalysis [7] провела дослідження і визначила, що з липня 2021 року по червень 2022 року загальний обсяг криптовалютних транзакцій у країнах Східної Європи

склав \$630,9 млрд. Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року спостерігалася значна активність криптовалютних переказів в Україні. У березні 2022 року обсяг торгівлі в українській гривні на платформах Binance та LocalBitcoins зріс на 121% до \$307 млн. Це свідчить про підвищений інтерес та використання криптовалют українцями в умовах воєнного стану.

Використання криптовалют під час війни має переважно позитивні наслідки для України, хоча супроводжується і певними ризиками. З одного боку, криптовалюти стали важливим фінансовим інструментом, що дозволив залучати міжнародну підтримку, фінансувати волонтерські ініціативи та підтримувати економіку в умовах нестабільності. З іншого боку, широке використання криптовалют створює виклики для регуляторної та податкової політики держави. Відсутність чіткої правової бази ускладнює контроль над цим сектором, що може призводити до ухилення від оподаткування.

Загалом, позитивний вплив криптовалют переважає, оскільки вони стали ключовим фінансовим ресурсом у критичний момент війни, підтримали волонтерські ініціативи та дозволили економіці адаптуватися до нових умов. Проте довгострокова вигода залежатиме від того, як швидко Україна зможе запровадити ефективне регулювання криптоіндустрії, зберігаючи її відкритість та інноваційний потенціал [4].

Якби на момент початку повномасштабного вторгнення в Україні вже функціонувала е-гривня, її вплив на фінансову систему та економічну стійкість міг би бути значним.

З погляду державного бюджету, впровадження е-гривні могло б забезпечити більшу прозорість фінансових потоків, що знизило б рівень тіньової економіки та ухилення від сплати податків [3]. Операції у цифровій валюті центрального банку відслідковуються і контролюються, що дало б змогу ефективніше збирати податки та зменшити витрати на адміністрування фінансових потоків. Крім того, е-гривня могла б стати зручним інструментом для виплат соціальної допомоги, компенсацій військовим та фінансування критично важливих державних програм без посередників та затримок.

На міжнародному рівні наявність цифрової гривні могла б підвищити довіру до фінансової системи України, що зробило б її більш привабливою для інвесторів. У той же час, е-гривня спростила б міжнародні перекази, особливо в умовах, коли традиційні банківські канали були нестабільними через війну. Це могло б стимулювати надходження фінансової допомоги, інвестицій та донатів від міжнародних організацій та урядів інших країн.

Однак, слід враховувати, що успіх е-гривні залежав би від рівня її впровадження та прийняття населенням і бізнесом. У воєнний час будь-яка нова технологія потребує довіри та стабільної інфраструктури. Якщо б е-гривня використовувалася лише обмеженим колом осіб чи компаній, її вплив на економіку міг би бути не таким значним.

Загалом, введення е-гривні до 2022 року могло б допомогти Україні ефективніше управляти фінансовими потоками, зміцнити податкову систему та підвищити її міжнародну економічну позицію. Однак реальний ефект залежав би від рівня її інтеграції у фінансову систему та довіри до цього інструменту з боку громадян і міжнародних партнерів.

Література

1 Криптовалютні операції під час війни в Україні: безпосередньо і конфіденційно. Мінфін - все про фінанси: новини, курси валют, банки. URL:

https://minfin.com.ua/ua/2023/11/29/116842107/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 27.04.2025).

2. «Перша в історії криптовалюна». Роль криптовалют у спротиві України. Центр політичного консалтингу. URL: https://cpc.com.ua/articles/persha-v-istorii-kriptoviyna-rol-kriptovalyut-u-sprotivi-ukraini?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 27.04.2025).

3. Ткач Л. О. Е-гривня: майбутнє фінансового сектору України в епоху цифровізації. VI Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації»: матеріали Міжнарод. наук. конф., м. Київ, 4 жовт. 2024 р.

4. Ткач Л.О. Стан впровадження блокчейн технології в економіку України, враховуючи виклики сьогодення. Економіка та суспільство. 2024. № 69. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-79> (дата звернення: 27.04.2025).

5. Як запровадження криптовалюти підтримує економіку України в умовах війни - Фабрика аналітики. URL: https://versii.com/news/jak-zaprovadzhennja-kriptovaljuti-pidtrimuie-ekonomiku-ukraini-v-umovah-vijni/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 27.04.2025).

6. Як криптовалюти допомогли Україні у війні за власну свободу. ForkLog UA - Культовий журнал про біткоїн, технологію блокчейн та цифрову економіку. URL: <https://forklog.com.ua/exclusive/strong-bitkoyin-na-varti-nezlamnosti-yak-kriptovalyuty-dopomogly-ukrayini-u-vijni-za-svobodu-strong> (дата звернення: 27.04.2025).

7. Chainalysis оцінив динаміку криптопереказів в Україні. ForkLog UA - Культовий журнал про біткоїн, технологію блокчейн та цифрову економіку. URL: <https://forklog.com.ua/news/chainalysis-otsinyv-dynamiku-kriptovalyutnyh-perekaziv-v-ukrayini-z-pochatku-vijny> (дата звернення: 27.04.2025).